

fixeren van de tandfilm bij deze opnamen wordt het gebruik van een filmhouder/bijtblokje (eventueel bitewing loop of vaat-klem) aanbevolen.

Vervolgens wordt de opnametechniek van de laterale kaak-opname en de opbeet, wel of niet gemodificeerd volgens Donovan, besproken.

Summary:

Title: X-ray techniques in connection with impacted third molars.

Pre-operative procedures associated with the removal of impacted third molars especially mandibular ones make it necessary to obtain adequate information for which the use of x-rays is essential.

For this purpose the orthopantomograph, although expensive for general dental practitioners, can provide good results by means of simple techniques.

Advice is given on methods of stabilizing the position of intra-oral x-ray films by the use of:

1. bite block film holders;
2. bite wing loops;

3. suitable instruments e.g. haemostat;

4. Donovan method for occlusal x-rays at the angle of the mandible.

Finally the extra-oral lateral projection techniques for the horizontal section of the mandible and the ascending ramus are discussed.

Literatuur:

1. *Donovan, M. H.* (1952): Occlusal radiography of the mandibular third molar. *Dental Radiogr. and Photogr.* 25: 3, 53.
2. *Kodak N.V.*: Röntgenstralen in de tandheelkunde.
3. *Silha, R. E.* (1965): The versatile occlusal dental X-ray film. Part II. *Dental Radiogr. and Photogr.* 38: 3, 51.
4. *Worth, H. M.* (1969): Principles and practice of oral radiologic interpretation. Chicago, Yearbook medical publishers inc., pp. 189-196.
5. *Wuehrmann, A. H., Manson-Hing, L. R.* (1969): Dental radiology. Saint Louis, The C. V. Mosby Company, pp. 94.

Philips van Leydenlaan 25,
Nijmegen.

BEPALING VAN DE BEHOEFTE AAN MONDHYGIËNISTES

A. J. M. PLASSCHAERT

Inleiding

De mondhygiëniste begint in Nederland steeds meer haar plaats waar te maken als medewerkster in de preventieve tandheelkundige gezondheidszorg. Hoewel in september 1971 in Amsterdam een tweede opleiding voor mondhygiënisten van start ging naast de reeds bestaande opleiding te Utrecht, is op het ogenblik het aantal werkzame mondhygiënisten niet groter dan 45.

Voor de beleidsbepaling bij nieuw op te richten opleidingen is het gewenst te beschikken over gegevens, waaruit blijkt hoe de behoefte aan mondhygiënisten zich nu en in de nabije toekomst zal ontwikkelen. Op verzoek van en in samenwerking met het toenmalige Ministerie van Sociale Zaken en Volksgezondheid werd daartoe een onderzoek ingesteld. Dit gebeurde door in augustus 1971 alle praktiserende tandartsen in Nederland schriftelijk te enquêteren. Tevens werd in een schrijven aan een aantal instellingen, werkzaam op het terrein van de tandheelkundige gezondheidszorg,

gevraagd een behoefte-raming voor mondhygiënisten te geven. De resultaten van het onderzoek worden in de onderhavige publikatie beschreven. Tevens is op grond van de huidige gegevens een berekening toegevoegd van de toename aan mondhygiënisten voor de komende jaren.

Materiaal en methoden

Een enquêteformulier werd opgesteld met vragen die enerzijds betrekking hadden op de omstandigheden van praktijkuitoefening in relatie tot het beroep van mondhygiëniste, anderzijds op de aard der werkzaamheden van de mondhygiëniste. Vervolgens werden in het Nederlands Tandartsenblad twee aankondigingen aangaande de te houden enquête gepubliceerd, respectievelijk in de nummers 11 en 12 van juni 1971. In de eerste week van augustus werd het enquêteformulier te zamen met een informatiebrochure over het beroep

van mondhygiëniste verzonden naar de ongeveer 3300 praktizerende tandartsen in Nederland. Nadien werd in het 1ste september-nummer van het Nederlands Tandartsenblad (1971, no. 16, p. 441) een oproep geplaatst om het formulier alsnog in te vullen en retour te zenden, aangezien 31 augustus was aangegeven als uiterlijke termijn van inzending.

De antwoorden op de vragen werden met de hand gecodeerd, waarbij tevens onduidelijkheden in de beantwoording gecorrigeerd werden. De gegevens werden op ponskaarten overgebracht en mechanisch verwerkt met de computer IBM 360/50 op het Universitair Rekencentrum van de Universiteit Nijmegen. Slechts de gegevens die direct van belang waren, zijn in deze publikatie opgenomen. Alle gegevens zijn echter op aanvraag verkrijgbaar bij de auteur.

Feitelijke gegevens

1. Algemeen

Van de 3300 verzonden enquêteformulieren werden er 1210 terug ontvangen. Als onbestelbaar werden 25 formulieren teruggestuurd. De respons bedroeg derhalve 37%. Daarnaast ontbrak bij 12 formulieren een gedeelte van het enquêteformulier. De nu volgende gegevens zijn derhalve gebaseerd op enquêteformulieren van 1198 tandartsen.

Tabel I geeft aan het aantal tandartsen dat de voor-aankondiging in het Tandartsenblad wel of niet gelezen heeft. In de rest-categorie zijn vermeld de aantallen die de desbetreffende vraag niet beantwoord hebben.

Tabel I. Heeft u kennis genomen van het artikel in het Nederlands Tandartsenblad over het beroep mondhygiëniste van 1 juni en 15 juni 1971?

Antwoord	Respondenten	
	Aantal	Percentage
ja	937	78
neen	195	16
rest	66	6
Totaal	1198	100

In tabel II is een overzicht gegeven van de verdeling der respondenten over de verschillende vormen van praktijkuitoefening. Wanneer twee mogelijkheden door een respondent werden aangekruist, is de meest specifieke c.q. de meest overwegende vorm van praktijkuitoefening genomen. Was zowel „specialistische praktijk mondheekunde” als „groepspraktijk” aangekruist, dan werd het eerste als antwoord verwerkt. In het geval dat naast „gemengde praktijk” ook „groepspraktijk” positief beantwoord werd, is de voorkeur gegeven aan het antwoord „groepspraktijk”. Immers voor de tewerkstelling van een mondhygiëniste is het antwoord „groepspraktijk” meer relevant dan het antwoord „gemengde praktijk”.

De groep „andere vorm van praktijkuitoefening” was als volgt in te delen:

Schooltandverzorging	47
Militair Tandheekundige Dienst	27
Universiteit	24
Overigen	17

2. Behoeftte aan mondhygiënisten

De globale behoefte aan mondhygiënisten blijkt uit tabel III. De getallen moeten echter met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden en in relatie gebracht worden met ondermeer de vraag naar aanwezigheid van de benodigde outillage (zie tabel IV).

De behoefte kan immers aanwezig zijn, maar de praktijkomstandigheden kunnen van dien aard zijn dat een tewerkstelling om een of andere reden niet mogelijk is. Een aanwijzing voor de juistheid van deze hypothese is dat voor een aantal van de respondenten, die aangegeven hebben wel behoefte te hebben aan een

Tabel II. In wat voor type praktijk bent u werkzaam?

Type praktijk	Aantal	Percentage
a. particuliere praktijk	203	17
b. gemengde praktijk	683	57
c. ziekenfondspraktijk	19	2
d. groepspraktijk	35	3
e. spec. praktijk (mondheekunde)	27	2
f. spec. praktijk (orthodontie)	41	3
g. andere vorm van praktijkuitoefening	115	9
h. rustend	31	3
i. niet als practicus werkzaam	44	4
Totaal	1198	100

Tabel III. 1. Heeft u in het kader van uw huidige werkzaamheden behoefte aan een mondhygiëniste?

Respondenten	Ja	Neen	Rest	Totaal
Aantal	520	640	38	1198
Percentage	43	54	3	100

Tabel III. 2. Indien u vooralsnog geen behoefte heeft aan een mondhygiëniste, welke van de hieronder aangegeven overwegingen zijn dan van toepassing?

Overweging	Aantal bevestigingen*)
a. huidige werkzaamheden geven geen aanleiding tot een dergelijke mondhygiëniste	350
b. geen outillage beschikbaar	402
c. financiële overwegingen	205
d. andere overwegingen	159

*) In totaal was voor 672 respondenten één of meer van de aangegeven overwegingen van toepassing.

Tabel IV. 1. Indien u in het kader van uw huidige werkzaamheden behoefte heeft aan een mondhygiëniste, beschikt u dan over de outillage welke een mondhygiëniste nodig heeft?

Respondenten	Ja	Neen	Rest	Totaal
Aantal	290	461	447	1198
Percentage	24	38	38	100

Tabel IV. 2. Zo ja, waaruit bestaat deze outillage?

Outillage	Aantal bevestigingen*)
a. extra behandelingsstoel	214
b. extra unit e.d.	200
c. extra handinstrumentarium	208
d. extra werkruimte	232
e. overige**)	81

*) 168 respondenten beschikten over alle outillage genoemd onder a t/m d.

***) In deze categorie werd enerzijds handinstrumentarium genoemd, zoals een elektronische scaler, anderzijds gaf een aanzienlijk percentage van de 81 respondenten aan een part-time functie te hebben, waardoor de outillage een aantal halve dagen per week voor een mondhygiëniste ter beschikking stond.

mondhygiëniste, tevens een van de overwegingen om vooralsnog geen mondhygiëniste aan te stellen van toepassing was.

Tabel IV geeft informatie omtrent het aantal respondenten dat over de benodigde voorzieningen beschikt voor tewerkstelling van een mondhygiëniste. Uit de antwoorden op deze vraag blijkt dat 290 respondenten behoefte aan een mondhygiëniste hebben. De betrouwbaarheid van dit getal wordt aangegeven door de aantallen respondenten die over de benodigde outillage beschikken.

Op de vraag of aanschaffing van de benodigde outillage overwogen werd, antwoordden 248 respondenten bevestigend. Van hen hadden 36 eerder reeds gezegd over de benodigde outillage te beschikken. Verondersteld mag worden dat deze groep met het beantwoorden van deze vraag aanschaffing van *aanvullende* outillage bedoeld heeft.

In tabel V is het aantal respondenten opgegeven dat ja of neen geantwoord heeft op de vraag of een mondhygiëniste zou worden aangetrokken wanneer eerder aangevoerde bezwaren zouden vervallen. Van de 350 respondenten die deze vraag bevestigend beantwoordden, had 69% als bezwaar opgegeven dat geen outillage beschikbaar was. Van degenen die deze vraag met neen beantwoord hebben (184) had de meerderheid (74%) als voornaamste bezwaar opgegeven dat de hui-

Tabel V. Indien u vooralsnog geen behoefte heeft aan een mondhygiëniste en het door u aangevoerde bezwaar (zie tabel III. 2.) zou vervallen, zou u dan wel een mondhygiëniste willen aantrekken?

In Tabel III, 2. aangevoerde bezwaar	Procentuele frequentieverdeling over het totaal aantal respondenten per kolom*)	
	ja	neen
a. aard der werkzaamheden	41	74
b. geen outillage beschikbaar	69	50
c. financiële overwegingen	31	25
d. andere overwegingen	23	15

Totaal aantal respondenten 350 184

*) De som der percentages per kolom is meer dan 100, aangezien de meeste respondenten meer dan een bezwaar aangevoerd hebben.

dige werkzaamheden geen aanleiding gaven tot een dergelijke hulpkracht.

3. Het werk van de mondhygiëniste

De antwoorden op de vraag naar de terreinen waarop de respondenten de mondhygiëniste zouden willen inschakelen, zijn in percentages uitgedrukt weergegeven in tabel VI.

De taken die de hoogste percentages „ja” scoren, liggen op het terrein enerzijds van de voorlichting en instructie (84%) en anderzijds van het reinigen van het gebit en het verwijderen van tandsteen (84%). Opvallend is het geringe percentage „ja”-beantwoorders ten aanzien van het opnemen van een voedingsanamnese. Een verklaring hiervoor zou de onbekendheid kunnen zijn met de betekenis van de voedingsanamnese. Deze veronderstelling wordt gerechtvaardigd door het relatief hoge percentage (17%) dat de vraag met „geen mening” beantwoord heeft. Een groot aantal respondenten gaf bij de vragen b. en e. aan dat hun antwoord „ja” alleen betrekking had op administratieve verrichtingen samenhangend met de „eigen” patiëntenbehandeling van de mondhygiëniste. Duidelijk blijkt dat de administratieve taken in het algemeen nauwelijks tot de werkzaamheden van de mondhygiëniste worden gerekend. Deze veronderstelling wordt op wel zeer duidelijke wijze bevestigd door de gegevens in tabel VII, waaruit blijkt dat 81% van de respondenten de „administratieve verrichtingen” een gewichtsfactor 3 gaven, terwijl preventief mondhygiënische verrichtingen overwegend met een 1 en voorlichting met een 2 gehonoreerd werden.

Een aantal tandartsen wensten een duidelijk onderscheid te maken in belangrijkheid van de taken tussen voorlichting en preventief mondhygiënische verrichtingen enerzijds en administratieve verrichtingen anderzijds. Dit werd duidelijk gemaakt door de laatstgenoemde taak niet het cijfer 3 te geven, maar 100 of zelfs 999!

De antwoorden, welke op de open vraag naar tarieven voor aparte werkzaamheden gegeven werden, zijn gerubriceerd naar 7 categorieën (tabel VIII, a t/m g) en gerangschikt naar de volgorde van invullen. Deze volgorde, aangegeven met de cijfers 1 t/m 4, werd beschouwd als zijnde de volgorde van belangrijkheid. Over het algemeen is de respons op deze vraag niet groot geweest, zoals blijkt uit de categorie (g) „niet beantwoord”. Veel respondenten kwamen bij de rubriek „ruimte voor suggesties, op- en/of aanmerkingen” nog

Tabel VI. Op welke van de hieronder genoemde terreinen zoudt u de mondhygiëniste willen inschakelen?

Aard van het werk	Percentage			
	ja	neen	geen mening	niet beantwoord
a. instructie en voorlichting ter voorkoming van tandcariës en parodontale aandoeningen omtrent de betekenis van: juiste voeding, mondhygiëne, fluoride en andere cariësremmende middelen, röntgenonderzoek en halfjaarlijks onderzoek	84	3	2	11
b. het vastleggen van persoonlijke gegevens	43	32	8	17
c. het evalueren van de mondhygiëne en vastleggen van de verkregen gegevens (o.a. met behulp van disclosing (solution) tabletten)	69	9	8	14
d. het opnemen van een voedingsanamnese	49	17	17	17
e. het maken van röntgenfoto's en het ontwikkelen daarvan	69	14	4	13
f. het reinigen van de mond met hand/mechanisch aangedreven instrumentarium	83	4	2	11
g. het maken van een status praesens en het noteren van, naar haar mening, verdachte plaatsen mede met gebruikmaking van röntgenfoto's	57	24	5	14
h. het maken van afdrucken voor studiemodellen	51	24	10	15
i. het verwijderen van tandsteen, dental plaque, aanslag en débris met de daarvoor benodigde hulpmiddelen	84	4	1	11
j. het polijsten van vullingen en tandoppervlakken	74	10	3	13
k. het lokaal appliceren van cariësremmende middelen (b.v. fluoriden)	77	7	4	12
l. het administratief vastleggen van verrichtingen en bevindingen en het bijhouden van een oproepsysteem	60	20	6	14

eens terug op de salariëring van de mondhygiëniste. In een aantal gevallen werd de honoreringsberekening die in de bijgesloten informatiebrochure was opgenomen te laag bevonden. Ook werd genoemd dat een mondhygiëniste een te dure kracht zou zijn en voor een particuliere praktijk een te groot risico zou vormen.

4. Enkele combinaties van gegevens

Belangrijk voor de planning van nieuwe opleidingen is het antwoord op de vraag hoe de geografische spreiding is van de behoefte aan mondhygiënisten.

In tabel IX is het aantal respondenten per provincie gegeven met daarnaast het aantal tandartsen dat bij de werkzaamheden behoefte had aan tewerkstelling van een mondhygiëniste en tevens over de benodigde outillage beschikte. De grootste behoefte aan mondhygiënisten blijkt te bestaan in Noord-Holland (26%) en Zuid-Holland (20%), gevolgd door Utrecht (14%) en Gelderland (12%). De minste vraag naar mondhygiënisten blijkt te bestaan in de provincies Friesland, Drenthe en Zeeland.

Een opsplitsing van de respondenten, die zowel behoefte hebben aan een mondhygiëniste als over de benodigde outillage beschikken, naar type praktijk is gegeven in tabel X. Hoewel de grootste vraag zich voordoet in de categorie „gemengde praktijk” (46%), is opvallend dat van het totale aantal respondenten (35) uit de categorie „groepspraktijk” 27 (77%) behoefte hebben aan een mondhygiëniste.

5. Reacties van instellingen

Naast deze enquêteformulieren zijn brieven uitgegaan naar een aantal sectoren, werkzaam op het terrein van de tandheelkundige gezondheidszorg, met het verzoek aan te geven hoe groot enerzijds de theoretische behoefte is aan mondhygiënisten en anderzijds de reële vraag op het ogenblik en in de nabije toekomst.

Analysing van de antwoorden welke wij op deze brieven mochten ontvangen, geeft aan dat de theoretische behoefte aanzienlijk is (± 350). Daartegenover staat dat een groot aantal belemmerende factoren aanleiding geeft tot een *huidige* reële vraag in deze sectoren die ruw geschat ongeveer 15 mondhygiënisten bedraagt.

De zeer globale gegevens zijn samengevat in tabel XI.

De belemmerende factoren zijn voornamelijk:

1. het nog ontbreken van een tweede behandelplaats;

Tabel VII. Welke volgorde in belangrijkheid kent u toe aan onderstaande taken van de mondhygiëniste?

Taken van de mondhygiëniste	Percentage			Niet beantwoord
	1*)	2	3	
a. voorlichting	37	51	2	10
b. preventief mondhygiënische verrichtingen	57	32	2	9
c. administratieve verrichtingen	1	5	81	13

*) De belangrijkste taak werd met het cijfer 1 gewaardeerd, de daarop volgende taak met het cijfer 2 enz.

Tabel VIII. Voor welke aparte werkzaamheden door de mondhygiëniste uitgevoerd zoudt u richtlijnen voor tarieven noodzakelijk achten?

	Percentage			
	1**)	2	3	4
a. voorlichting en instructie	21	6	3	1
b. gebitsreiniging	13	17	4	0
c. applicatie van cariësremmende middelen	3	9	14	2
d. het maken van röntgenfoto's*)	2	4	4	8
e. halfjaarlijks onderzoek	1	1	1	1
f. geen honorering per aparte verrichting, maar een honorering naar werktijd	5	1	1	1
g. niet beantwoord	55	62	73	87

*) In deze categorie werd ook het maken van afdrukken voor studiemodellen opgenomen.

***) Volgorde van belangrijkheid; het belangrijkste werd met cijfer 1 gewaardeerd, de daarop volgende categorie met 2 enz.

Tabel IX. Totaal aantal respondenten per provincie (N); aantal respondenten per provincie dat behoefte heeft aan een mondhygiëniste en tevens over de benodigde outillage beschikt (A).

Provincie	N	A	% (A) van 290
Groningen	61	16	6
Friesland	34	3	1
Drenthe	30	4	1
Overijssel	81	17	6
Gelderland	171	35	12
Utrecht	131	40	14
Noord-Holland	246	75	26
Zuid-Holland	251	58	20
Zeeland	10	0	—
Noord-Brabant	133	30	10
Limburg	50	12	4
Totaal	1198	290	100

Tabel X. Totaal aantal respondenten per type praktijk (N); aantal tandartsen per type praktijk dat behoefte heeft aan een mondhygiëniste en tevens over de benodigde outillage beschikt (A).

Type praktijk	N	A	% (A) van 290
a. particuliere praktijk	203	60	21
b. gemengde praktijk	683	135	46
c. ziekenfondspraktijk	19	2	1
d. groepspraktijk	35	27	9
e. spec. praktijk (mondheilkunde)	27	12	4
f. spec. praktijk (orthodontie)	41	26	9
g. andere vorm van praktijkuitoefening	115	25	9
h. rustend	31	0	—
i. niet als practicus werkzaam	44	3	1
Totaal	1198	290	100

Tabel XI. Verhouding tussen theoretische, objectieve behoefte en de reële vraag naar mondhygiënistes, opgesplitst naar een aantal instanties die werkzaam zijn op het terrein van de tandheelkundige gezondheidszorg.*) Aangegeven is het aantal mondhygiënistes per instantie.

Instantie	Theoretische behoefte	Huidige reële vraag
Schooltandverzorging	300	4
Ziekenfondsen	6	4
Militaire diensten	4	—
Wetenschappelijk onderwijs	40	7

*) Alleen de gegevens van binnengekomen reacties zijn verwerkt.

2. het in onvoldoende mate beschikbaar zijn van formatieplaatsen;
3. het ontbreken van enige continuïteit door het feit dat maar weinig mondhygiënistes in Nederland werkzaam zijn en de huidige vraag groter is dan het aanbod;
4. het nog ontbreken van een veelal juiste verhouding tussen financiële opbrengsten van een mondhygiëniste en haar kosten.

Discussie en conclusies

Allereerst moet worden vastgesteld dat de gegeven cijfers niet representatief zijn voor de gehele tandheelkundige professie in Nederland. De opzet van de enquête en de respons voldoen niet aan de daartoe te stellen eisen. Het kan echter niet ontkend worden dat

de vraag naar mondhygiënistes zoals die uit het materiaal naar voren komt, alleen maar groter en nooit kleiner geweest zou zijn wanneer een hoger percentage tandartsen op de enquête zou hebben gerespondeerd.

De tabellen spreken over het algemeen voor zichzelf en behoeven nauwelijks commentaar. Wij menen op grond van de thans beschikbare globale gegevens de volgende conclusies te mogen trekken ten aanzien van de behoefte in ons land aan mondhygiënistes, nu en in de nabije toekomst, in de tandheelkundige gezondheidszorg.

1. Er zijn thans in Nederland ongeveer 40 mondhygiënistes werkzaam.
2. Aan de twee opleidingen, te Utrecht en Amsterdam, zijn op het ogenblik 65 mondhygiënistes in opleiding. Hiervan volgen 45 kandidaten in Amsterdam en Utrecht het eerste cursusjaar, terwijl 20 kandidaten deel uitmaken van het 2de jaar van de opleiding in Utrecht.
3. Uitgaande van een rendement van 80% zullen per jaar door deze 2 opleidingen 36 nieuwe mondhygiënistes toegevoegd worden aan het landelijk totaal.
4. Uitgaande van een jaarlijks verloop van 15% (MacLean, 1970), is in tabel XII aangegeven hoe de prognose zal zijn van vraag en aanbod voor de komende 5 à 10 jaar, wanneer wij te maken hebben met 2, met 3 of met 4 opleidingen in Nederland ieder met een opleidingscapaciteit van 20 leerlingen per jaar.
5. Wanneer wij de huidige reële behoefte op grond van de enquête aan de lage kant stellen op 100 mondhygiënistes zal dit aantal ongeacht de start in 1972 en 1973 van 2 nieuwe opleidingen op z'n vroegst in 1974 bereikt kunnen worden.
6. Er zal een toename in de vraag naar mondhygiënistes te verwachten zijn door:
 - a. grotere bekendheid van de tandartsen met het beroep door toename van het aantal mondhygiënistes en toename van publiciteit rond het beroep;
 - b. de confrontatie met het beroep van mondhygiëniste van studenten in opleiding aan de subfaculteiten die tevens een mondhygiëniste-opleiding bezitten;
 - c. de vaststaande toename in het aantal tandartsen per jaar, onder meer veroorzaakt door verdere uitbouw van de nog jonge opleidingen in Amsterdam en Nijmegen (Commissie Tandartsenbehoefte, 1971), zal indirect een grotere vraag naar mondhygiënistes opleveren;
 - d. de praktijkvoering van de tandarts wordt in toe-

Tabel XII. Toename van het aantal mondhygiënistes, werkzaam in Nederland, over de periode 1971–1980 op basis van 2, 3 of 4 opleidingsinstituten met ieder een opnamecapaciteit van 20 leerlingen per jaar. Studierendement gesteld op 80%; jaarlijks verloop onder de werkzame mondhygiënistes gesteld op 15% (MacLean, 1970). *O* = aantal leerlingen dat per jaar het diploma behaalt. *W* = aantal mondhygiënistes dat per jaar actief werkzaam is.

Jaar	2 opleidingen*)		3 opleidingen*)		4 opleidingen*)	
	<i>O</i>	<i>W</i>	<i>O</i>	<i>W</i>	<i>O</i>	<i>W</i>
1971	10	45	16	40	16	40
1972	16	50	16	50	16	50
1973	36	78	36	78	36	78
1974	36	102	52	118	52	118
1975	36	123	52	152	68	168
1976	36	140	52	181	68	211
1977	36	155	52	206	68	247
1978	36	168	52	227	68	278
1979	36	179	52	245	68	304
1980	36	188	52	260	68	326

*) De tweede opleiding (Amsterdam) is gestart in september 1971 en levert de eerste kandidaten af in 1973; uitgaande van start 3de opleiding in 1972 zal in 1974 eerste lichting afstuderen; voor de 4de opleiding start 1973, eerste aflevering 1975.

nemende mate gericht op samenwerking met hulpkrachten en op de preventie van tandziekten.

7. Zelfs met vier opleidingen zal op grond van de gegeven berekeningen eerst in 1980 een aantal van 325 werkzame mondhygiënistes in Nederland bereikt zijn.

De gegeven prognoses van vraag en aanbod voor de komende 10 jaar laten er geen twijfel over bestaan dat de huidige capaciteit van twee opleidingsinstituten voor mondhygiënistes met ieder 20 leerlingen per jaar onvoldoende is om aan te toenemende vraag naar mondhygiënistes te voldoen.

Zelfs vier opleidingen met ieder een opnamecapaciteit van 20 leerlingen per jaar zullen vermoedelijk niet voldoende zijn om aan de toenemende vraag tot 1980 te voldoen. Er moeten echter de nodige reserves in acht genomen worden, onder meer met het oog op de opleiding van andere hulpkrachten in de tandheelkunde, aangezien b.v. de opleiding van de kindertandverzorgster enerzijds gedeeltelijk gecombineerd zou kunnen worden met die van mondhygiënistes, anderzijds de behoefte aan mondhygiënistes zal beïnvloeden.

Dankbetuiging:

Mijn oprechte dank gaat uit naar de Geneeskundige Hoofdinspectie en de Afd. Medische Beroepen en Opleidingen van het Ministerie voor de verleende hulp bij het ontwerpen, vermenigvuldigen, verzenden en verzamelen van de enquêteformulieren. Voorts naar het Universitair Rekencentrum van de Katholieke Universiteit Nijmegen voor het beschikbaar stellen van computerapparatuur voor het mechanische verwerken van de data. Speciale vermelding verdienen tenslotte de Heer A. N. H. Bendermacher, die assistentie verleende bij het programmeren en Mevrouw R. Janssen-van Raay, die een aanzienlijk deel van het administratieve werk voor haar rekening nam.

Samenvatting:

Enquêteformulieren, verzonden aan ongeveer 3300 tandartsen in Nederland (practici), werden door 1198 (37%) van hen volledig ingevuld en teruggestuurd. Van dit aantal gaf 43% (520) te kennen in het kader van de huidige werkzaamheden behoefte te hebben aan een mondhygiëniste. De daartoe benodigde outillage was echter slechts in 290 gevallen geheel of gedeeltelijk aanwezig. Dit aantal van 290 was als volgt over de verschillende vormen van praktijkuitoefening verdeeld: particuliere praktijk 60; gemengde praktijk 135; ziekenfondspraktijk 2; groepspraktijk 27; specialist mondheilkunde 12; specialist orthodontist 26; overige 25 en niet praktizerend 3.

Summary:

Title: Assessment of the demand for dental hygienists.

Questionnaires sent to about 3300 dental practitioners in The Netherlands were completed and returned by 1198 (37%). Of the respondents, 520 (43%) stated that in relation to their current activities they needed a dental hygienist. The necessary equipment, however, was wholly or in part available in only 290 practices. These practices were divided into the following types: 60 private practices, 135 mixed practices; 2 panel practices, 27 group practices, 12 oral surgery practices, 26 orthodontic practices, 25 others and 3 non-practising respondents.

Literatuur:

1. *Commissie Tandartsenbehoefte* (1971): Advies inzake tandartsenbehoefte. Verslagen en mededelingen 1971. Volksgezondheid No. 15, van het Ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne.
2. *MacLean, M. B.* (1970): Employment expectancy of the dental hygienist. *J. Can. Dent. Ass.* 3: 115–119.

Adres: Stichting Opleiding Mondhygiënistes,
Secretariaat: Lomanlaan 103,
Utrecht.